

THE
CRITICAL

RESEARCH
& DESIGN

An aerial photograph of a rugged, rocky coastline at sunset. The rocks are dark and wet, reflecting the orange and blue light of the sky. The sea is visible in the background, and a line of trees marks the edge of the land. The text is overlaid in a clean, white, sans-serif font.

Įtraukimo sesija su
suiinteresuotojomis
šalimis:

apibendrinimas

Įtraukimo sesija

- ▶ Vyko 2024 m. balandžio 24 d., nuotoliu.
- ▶ Dalyvavo 24 dalyviai + KNNPD atstovai.
- ▶ Dalyviai buvo iš įvairių kultūros, nevyriausybinių sektoriaus organizacijų: Lietuvos jūrų muziejaus, Nidos meno kolonijos, Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro, Klaipėdos universiteto, Neringos miesto tarybos ir savivaldybės, Juodkrantės bendruomenės, Nidos kultūros ir turizmo informacijos centro, architektūros įmonių ir kt.
- ▶ Dalyviai buvo kviečiami tiksliniais kvietimais ir atvira registracija, kuria buvo dalinamasi knvp.lt, nerija.lrv.lt.

Temos

- ▶ Kuršių nerijos valdymo plano (KNVP) tikslai ir rengimo procesas
- ▶ Esminiai aspektai, į kuriuos reikėtų atsižvelgti rengiant KNVP iš skirtingų sričių perspektyvų
- ▶ Kuršių nerijos – UNESCO pasaulio paveldo vietovės – 2031 m. vizija

Pagrindinės įžvalgos

- ▶ **Diskusijos dalyviai pabrėžė, kad:**
 - svarbu atsižvelgti į šiuo metu vystomus ar planuojamus projektus, kurie gali daryti neigiamą poveikį Kuršių nerijos būklei;
 - svarbu sutarti dėl bendros kraštovaizdžio išsaugojimo vizijos (kurie elementai yra saugotini, o kuriuose galima kaita bei kokio lygmens kaita yra leistina);
 - siekiant užtikrinti materialaus ir nematerialaus kultūros paveldo išsaugojimą, būtina skirti pakankamai laiko ir resursų planavimui, rengti architektūrinius konkursus bei stiprinti visuomenės švietimą paveldo klausimais;
 - reikia išgryninti bendrą Kuršių nerijos identitetą bei viziją, kuri turėtų apimti skirtingas Kuršių nerijos vertes (kurortas, UNESCO pasaulio paveldo vieta, nacionalinis parkas);
 - reikia skirti daugiau dėmesio vietos bendruomenių įtraukimui ir švietimui, stiprinti institucijų bendravimą su bendruomene bei atsižvelgti į bendruomenės poreikius saugant vertybes.

Lūši apžvalga

Į ką reikėtų atsižvelgti rengiant Kuršių nerijos valdymo planą?

Toliau pateikiami pagrindiniai komentarai ir pastabos, susijusios su skirtingomis Kuršių nerijos vertėmis ir vertingosiomis savybėmis, į kurias, dalyvių nuomone, derėtų atsižvelgti rengiant KNVP.

Vertės: unikalus Kuršių nerijos kultūrinis kraštovaizdis; gamtos ir žmogaus sąveikos kūriniai; gamtos paveldas

Vystomi projektai, galintys turėti neigiamą poveikį aplinkai

- ▶ Svarbu įvertinti vystomų projektų poveikį aplinkai. Pvz.: projektas, kurio metu planuojama technologizuoti pajūrį ir Kuršių neriją (Švedijos įmonės vystomas tamsiojo šviesolaidžio projektas).

Kraštovaizdis

- ▶ Trūksta susitarimo dėl elementų, kurie yra saugotini, o kuriuose tam tikra kaita yra leistina.
- ▶ Matyti bendros vizijos, susijusios su kraštovaizdžio saugojimu, stoka.

Gamtos paveldas

- ▶ Svarbu vykdyti augalijos ir gyvūnijos stebėseną ir taip užtikrinti mokslinių tyrimų tęstinumą.
- ▶ Svarbu stebėti invazines rūšis ir klimato kaitos įtaką.
- ▶ Reikėtų nepamiršti geologinių objektų, pvz., kopų tektonikos, ir informuoti visuomenę apie Kuršių nerijos formavimąsi.
- ▶ Svarbu nuo pradžių įtraukti į šį procesą atsakingas institucijas (pvz., miškų urėdiją).
- ▶ Svarbu rūpintis aplinkos apsauga ne per draudimus, o per edukaciją; skatinti darnų žmogaus ir gamtos būvį.

Vertės: materialus ir nematerialus kultūros paveldas

Architektūrinių konkursų svarba

- ▶ Svarbu rengti architektūrinius konkursus, skirti laiko planavimui bei geriausios idėjos rinkimui.
- ▶ Gerosios praktikos pavyzdys – „Švyturio“ pastatų kompleksas, kai visa teritorija buvo sėkmingai įveiklinta.
- ▶ Blogosios praktikos pavyzdys – Neringos viešųjų erdvių kūrimas: nebuvo surengtas architektūrinis konkursas, o projekto kokybė kelia abejonių.

Žvejyba ir nematerialus paveldas

- ▶ Reikia gilesnės diskusijos apie kultūros paveldą bei vietovės identitetą, susijusį su žvejyba. Reikėtų apsibrėžti, ką šiame kontekste reiškia žvejyba – tradicinį amatą ar platesnę kultūrinę ir ekonominę veiklą.

Kita

- ▶ Atkreiptas dėmesys į dvasinio (sakralinio) paveldo saugojimą ir puoselėjimą (pvz., Kuršių nerijos liuteronų bažnyčios ir jų nematerialus paveldas – giesmės).
- ▶ Svarbu aktualizuoti paveldą per visuomenės edukaciją, švietimą.
- ▶ Svarbu rūpintis medinės tarpukario architektūros (ji ypač trapi ir jautri laikui) išsaugojimu.

Vertės: vietovės identitetą suformavusios įvairių istorinių laikotarpių kultūros tradicijos, dvasingumas ir socialinis suvokimas

Identitetų įvairovės suvokimas

- ▶ Kuršių nerija pasižymi įvairių identitetų derme. Ši vietovė – ir nacionalinis parkas, ir kurortas, ir UNESCO pasaulio paveldo vietovė. Taigi kyla poreikis išgryninti prioritetus: pvz., Neringos turizmo forume kalbėta, kad buvimas UNESCO paveldo vietoje yra pagrindinė Kuršių nerijos vertė, tačiau praktikoje stokojama šios vertės supratimo.

Bendruomenės stiprinimas

- ▶ Svarbu įtraukti vietos bendruomenę ir su ja bendradarbiauti bei atliepti jos poreikius: vykdyti edukacijas ir pažintines veiklas, komunikuoti apie sprendimus ir juos paaiškinti, megzti ryšius su naujakuriais.

Tęstinumo palaikymas

- ▶ Puoselėjant identitetą ir priimant sprendimus, reikėtų užtikrinti tęstinumą: pvz., negriauti apleistų statinių, bet paversti juos naujais traukos centrais (plg. Gintaro įlanką ir buvusius žvejų barakus / sandėliukus).

Kitos pastabos

Strateginių dokumentų gausa ir jų prieštaravimai

- ▶ KNVP galėtų būti dokumentas, kuris išspręstų šiuos prieštaravimus, padėtų identifikuoti, pvz., turizmo srityje, pagrindinę turistų pritraukimo kryptį (gamtos paveldas, kultūros paveldas, UNESCO pasaulio paveldo vietovė ir pan.).

Visuomenės įgalinimas

- ▶ Svarbu stiprinti pilietinę visuomenę ir atsižvelgti į jos išsakytas nuomones bei poreikius.
- ▶ Priėmus sprendimus ir pasiekus skirtingų institucijų susitarimą, svarbu juos pristatyti gyventojams patraukliu būdu.

Vizija

Kokią Kuršių neriją –
UNESCO pasaulio
paveldo vietovę –
dalyviai **norėtų**
matyti 2031 m.?

Toliau pateikiamos pagrindinės temos, išryškėjusios
diskusijos dėl Kuršių nerijos vizijos metu.

Pagrindinės temos

Kraštovaizdžio ir paveldo išsaugojimas

- ▶ Išsaugotas kraštovaizdis ateities kartoms
- ▶ Išsaugota tarpukario architektūra
- ▶ Paveldas ne tik saugomas, bet ir įveiklinamas
- ▶ Išlikusi sengirė

Bendruomenės įsitraukimas

- ▶ Gyventojai įtraukti į Kuršių nerijos saugojimą
- ▶ Stipri vietos bendruomenė
- ▶ Išvystytos paslaugos bendruomenei

Turizmo ir paslaugų plėtra

- ▶ Veikia alternatyvūs judėjimo būdai (vandens keliai, dviračiai)
- ▶ Žvejybos tradicijų tąsa ir transformacija į poilsio organizavimą
- ▶ Vietovė yra gyva visais metų laikais (suvaldytas sezoniškumas)
- ▶ Pirmenybė teikiama renginiams, kurie neša naudą vietos bendruomenei
- ▶ Naudojamasi sveikatinimo ištekliais, plėtojama kurortinė veikla
- ▶ Lėtas darnus turizmas
- ▶ Vietovė, išsiskirianti savo gaminiais

Pagrindinės temos

Infrastruktūros ir aplinkos plėtra

- ▶ Draugiška žmogui Kuršių nerija – unikalumą būtina išsaugoti, bet vietovės nereikia uždaryti
- ▶ Rengiami architektūriniai konkursai
- ▶ Sugrįžęs švyturys

Tvarumas ir harmonija

- ▶ Tvari vietovė
- ▶ Žmogaus ir žmogaus bei žmogaus ir gamtos harmonija
- ▶ Išlaikyta tai, kas yra

Valdymas

- ▶ Bendras institucijų sutarimas dėl valdymo
- ▶ Nedubliuojamos funkcijos
- ▶ Saugi vietovė (gyventojai nejaučia baimės, kad gyvena pasienyje)

